

Kiertotalous vaatii systemisen muutoksen

Päivi Kosunen

JYU.WISDOM

GRADIA

jamk | Jyväskylän
ammattikorkeakoulu

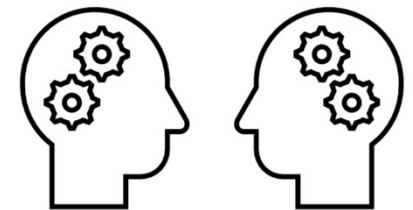
poke
POHJOISEN KESKI-SUOMEN
AMMATTIOPISTO

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Systemiajattelu

- Ei tarkastella yksittäistä, staattista muuttujaa, vaan tarkastellaan ilmiöitä tai ongelmia niiden verkostojen ja keskinäisten suhteiden kautta
- Yritetään ymmärtää taustalla olevat rakenteet: mikä liittyy mihin
- Etsitään ratkaisuja koko verkostosta: mitä osaa kannattaa muuttaa, jotta koko systeemi muuttuu haluttuun suuntaan

Ongelma: liikenne tuottaa paljon päästöjä

Osaoptimointi

- Vaihdetaan yksittäisten autojen energianlähdettä (sähkö/kaasu/vetyautot)

Systeemiajattelu

- Tarkastellaan koko yhteiskuntaa: mitkä kaikki asiat vaikuttavat päästöjen syntyyn
- Etsitään vastauksia: mihin ajetaan, miksi ajetaan, kuka ajaa, miksi tulee paljon kilometrejä, miksi on ruuhkia jne.
- Tutkitaan, mitkä muut toiminnot tai ilmiöt vaikuttavat henkilöautoiluun

Autoiluun liittyviä lukuja

- Henkilöautossa on kerrallaan 1,5 ihmistä
- Siirretään 1500 kg, kun halutaan siirtää 150 kg
- Henkilöauto on 92 % ajastaan pysäköitynä
- 23 % alle 1 km matkoista tehdään henkilöautolla
- Reilu ¼ henkilöautomatkoista on alle 3 km
- Noin puolet kaupunkitilasta on teitä ja parkkipaikkoja

Miksi haluamme liikkua henkilöautolla?

Uusia kysymyksiä

- Millaisia muutoksia voidaan tehdä autoihin?
- Miten kimpakkyytejä saadaan lisättyä?
- Miten kaavoituksella voidaan tukea kävelyä ja pyöräilyä?
- Miten julkisesta liikenteestä tehdään houkuttelevampi?
- Miten arki voidaan rakentaa niin, että autoa ei tarvitse?

Esimerkki: lapset alkoivat pyöräillä harrastukseen

- Vaati
 - säilytyksen varusteille
 - polkupyörät kuntoon
 - yhdessä katsotut turvalliset reitit
- Lasten, vanhempien ja valmentajien huomiot:
 - liikuntamäärät kasvoivat ja treenit sujuivat paremmin
 - vanhempien kuljetusrumba helpottui
 - koko perhe pyöräili enemmän
 - lapset saivat viettää aikaa kavereiden kanssa

Roolit kiertotalouden edistämisessä

- Valtio
 - Strategiat, regulaatio, yhteistyö sektoreiden välillä, rahoitus
- Kunnat
 - Alueiden käyttö, koulutus, hankinnat, elinkeinoelämän ja kansalaisten kannustaminen
- Yritykset
 - Innovatiiviset ideat ja ratkaisut
- Kansalaiset
 - Kestävä kuluttaminen, vaikuttaminen omissa yhteisöissä

Reilu kiertotalous

- Sosiaalisen kestävyys ja hiilineutraalin kiertotalouden yhdistäminen
- Esimerkkejä
 - Paikallinen työ, myös vaikeasti työllistyville
 - Taloyhtiöiden yhteisöllisyyttä ja resurssiviisautta tukevat ratkaisut
 - Saavutettavuus ilman omaa autoa (vaatekeräys Mustankorkealla?)
 - Kirjastojen lainattavat tavarat (kulutusmittarit, harrastusvälineet)
 - Talkoot lähiluonnossa

Tarvitaanko asennemuutosta?

- Omistamisen tärkeys
- Mitä on tarve? Haluttu materiaalisten hyödykkeiden määrä?
- Onko totuttu halpoihin tuotteisiin?
- Korjaaminen/huoltaminen vierasta. Vaivalloista?
- Tuotteiden laadukkuus? Osataanko/halutaanko vaatia muuta?
- Jakamispalveluiden yhteisöllisyys?

Lähteet, lisälukemista

- Kaikki liikkuu - JYP -08 kevätkauden 2021 kulkutapakokeilun pilottiryhmänä (video) <https://youtube.com/watch?v=Gl-dc6vQYMo&si=EnSikaECMiOmarE>
- Liikennevirasto: [Henkilöliikennetutkimus 2016: Suomalaisten liikkuminen](#)
- Kestävä kaupunki (YM): <https://kestavakaupunki.fi/etusivu>
- Sitra: [Kiertotalouden tiekartta 2.0](#) (avainroolit)
- Orenius (UEF): Kiertotalous yhteiskunnallisena muutoksena: Näkökulmia kulutuksen muutokseen –esitys (2019)
- Ellen MacArthur –säätiö: <https://ellenmacarthurfoundation.org/>